

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата **мр Зорана Радосављевића**

Одлуком Наставно-научног већа Географског факултета у Београду бр. 261 од 24.05.2016. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Зорана Радосављевића под насловом

ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У СРБИЈИ: ПРИМЕНА И ПЕРСПЕКТИВА РАЗВОЈА

После прегледа достављене дисертације и других пратећих материјала и разговора са Кандидатом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Након завршених последипломских студија на Географском факултету – Смер Истраживање и планирање простора (средња оцена студија 10), Зоран Радосављевић је одбранио магистарску тезу у октобру 2010. године на тему **Могућности унапређења институционалног организовања просторног планирања на националном нивоу у Србији** (ментор проф. др. Велимир Шећеров).

Мр Зоран Радосављевић је пријавио докторску дисертацију под називом **Институт одобрења плана у Србији: примена и перспектива развоја**, јуна 2014. године. На седници Наставно-научног већа Географског факултета у Београду одржаној 19.06.2014. године одређена је Комисија за одређивање подобности теме и кандидата за докторску дисертацију у саставу: проф. др Велимир Шећеров, проф. др Дејан Ђорђевић, са Географског факултета у Београду и проф. др Ставан Лилић, са Правног факултета у Београду. Комисија је позитиван Извештај о подобности теме и кандидата представила Наставно-научном већу Географског факултета у Београду 14.07.2014. године, да би након дискусије ННВ једногласно усвојило извештај и за ментора дисертације одредило проф. др Велимира Шећерова. После урађене дисертације и њене предаје на разматрање, Наставно-научно веће Географског факултета у Београду је на седници од 19.05.2016. одредило Комисију за преглед и оцену дисертације у саставу: проф. др Велимир Шећеров, проф. др Дејан Ђорђевић са Географског факултета у Београду и проф. др Стеван Лилић, са Правног факултета у Београду.

1.2. Научна област дисертације

Научна област дисертације је **просторно планирање**. На основу просторно-планерске методологије интегралног планирања, комбинујући многобројне технике и индикаторе просторног развоја и институционално - легислативне подршке овом процесу, мр Радосављевић потврђује свеобухватност научног поља којим се бави.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Зоран Радосављевић се родио 16. јуна 1966. године у Петровцу на Млави, где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је 1994. године на Географском факултету Универзитета у Београду, смер просторно планирање (просечна оцена 8,43 и оцена 10 на дипломском испиту). Специјалистичке студије из области инжењерства заштите животне средине похађао је на Техничком факултету Универзитета у Новом Саду, а последипломске магистарске студије (смер Истраживање и планирање простора) на Географском факултету Универзитета у Београду. Магистарску тезу под називом: "Могућности унапређења институционалног организовања просторног планирања на националном нивоу у Србији" одбранио је 2010. године на Географском факултету Универзитета у Београду.

Дуже од две деценије запослен је у државној управи у министарствима ресорним за просторно планирање и урбанизам. Тренутно је виши саветник, на радном месту начелника Одељења за планирање просторног и урбаног развоја у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Члан је Удружења урбаниста Србије-УУС (од 1996.), члан Председништва Друштва урбаниста Београда-ДУБ (2013-), један од оснивача Асоцијације просторних планера Србије-АППС, у два мандата (2000-2004; 2004-2008.) члан Председништва, а од 2014. године и Председник АППС. Био је члан Савета Салона урбанизма (УУС). Током 2004. године био је члан Надзорног одбора Републичке агенције за просторно планирање (РАПП), а у периоду од 2006. до 2009. године обављао је функцију председника Управног одбора РАПП. Члан Надзорног одбора MSP програма подршке општинама у Србији био је у периоду од 2005. до 2007. године. Поседује лиценцу одговорног планера и одговорног урбанисте Инжењерске коморе Србије. Положио је државни стручни испит за запослене у органима државне управе. Године 2005. изабран је за експерта у Техничкој комисији за оцену студије о процени утицаја на животну средину за област просторног планирања и урбанизма (при Министарству науке и заштите животне средине - Управа за заштиту животне средине), а 2015. именован за судског вештака за област Архитектура – ужа специјалност: Урбанизам, просторно планирање (Министарство правде). Представник Републике Србије у CSO-СЕМАТ при Савету Европе, био је у периоду од 2005. до 2012. године (учешћа: Братислава 2006; Лисабон 2006; Сибиу 2007; Санкт-Петербург 2008; Москва 2010). Један је од иницијатора и непосредни учесник у процесу припреме потписивања од стране Републике Србије Европске конвенције о пределу (2007).

Већ дужи низ година је секретар и члан Комисије за стручну контролу планских докумената при ресорном министарству, а у периоду од 1996. до данас био је члан већег броја општинских/градских комисија за планове. Значајно професионално искуство стекао је и као: секретар и члан Републичке комисије за утврђивање испуњености услова за израду урбанистичке документације (1997-2003); члан Комисије за припрему нацрта закона и других прописа у области просторног и урбанистичког планирања, грађевинског земљишта и изградње објеката и др. (при МКИ, при Министарству за економске везе и односе са иностранством-члан и координатор Радне групе за питање институција, поступака и инфо-система, 2006/7.); члан Савета за озелењавање и уређење простора Србије (при Министарству заштите животне средине, 1999.); Међуресорне комисије за процену испуњености услова за подручје које се сматра бањом (при Министарству здравља, 1999-2011; при Министарству економије и регионалног развоја, 2011-2012; при Министарству финансија и привреде, 2012-); Комисије за питања Конвенције о доступности информација, учешћу јавности и доношењу одлука о доступности правосућа у питањима која се тичу животне средине-Архуска конвенција (при Министарству науке и заштите животне средине, 2004.); Радне групе за организацију VI министарске конференције "Животна средина за Европу", Београд, 2007. (при Министарству науке и заштите животне средине, 2005-2007.); Међусекторске радне групе за координацију хуманитарне и развојне помоћи (Влада Републике Србије, 2006-2007.); Одбора за археолошко налазиште Гамзиград-Felix Romuliana (при Министарству културе, 2008.); Одбора за археолошки локалитет Медијана (при Министарству културе, 2008.); Одбора за археолошки локалитет Сирмијум (при Министарству културе, 2008.); Одбора за културно наслеђе Ђердапа (при Министарству културе, 2008.); Радне групе за израду Нацрта закона о рударству и геолошким истраживањима (при Министарству рударства и енергетике, 2011.); Радне групе за израду Акционог плана за имплементацију Европске конвенције о пределу (при Министарству природних ресурса, рударства и просторног планирања, 2012); Комисије за стандардизацију географских имена (Влада/РГЗ, 2013.-), итд.

Активно је учествовао у припреми и изради неколицине државних просторних планова и просторних и урбанистичких планова за општине и градове у Србији, као и у изради анализа, студија и др. у области просторног, урбанистичког и енвајронменталног планирања. Био је члан Синтезног тима за израду Стратегије просторног развоја Републике Србије (Министарство животне средине и просторног планирања и РАПП, јун 2009.). Покренуо је едиције "Преводи" АППС (2009) и "Преводи" УУС (2010), у оквиру којих су публикована издања из области савремених европских политика просторног и урбаног развоја – документа Савета Европе, ЕУ, ЕСТР-СЕУ и др, доприносећи тиме развоју информисаности и знања о ПиУП Европе међу стручњацима у Србији. Иницијатор је организовања и одржавања научно-стручних скупова "Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља" (АППС/ГЕФ), и "Планирање, уређење и заштита бањских и климатских места у Србији" (АППС/ГЕФ), а у више наврата био је члан организационог одбора других међународних и домаћих научно-стручних скупова. Више пута је награђиван и јавно похваљиван за професионално ангажовање (награде и признања на Салону урбанизма УУС; Годишња награда АППС за афирмисање и унапређење струке, 2004. године; Годишња награда УУС, 2006. године; Награда "Михаило Радовановић" УУС за вишегодишње стручно ангажовање и постигнуте резултате на струковном и методолошком унапређењу просторног и урбанистичког планирања, 2011. године...).

Члан је Консултантског тима Мастер академских студија "Интегрални урбанизам" на Архитектонском факултету Универзитета у Београду у школској 2013-2014. (прва генерација студената), 2014-2015. години (друга генерација студената) и 2015-2016. години (трећа генерација студената).

Говори француски и користи енглески језик. Познаје рад на рачунару.

Научни радови:

1. Đorđević, S. D., **Radosavljević, Z.** (2016). *Kapaciteti lokalnih zajednica za planiranje i uređenje prostora: karakteristike, problemi, mogućnosti*, u: Lokalna самоуправа u planiranju i uređenju prostora i naselja: u susret evropskim integracijama, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Vršac), str. 215-222.
2. Đorđević, S. D., **Radosavljević, Z.**, Šećerov, V. (2016). *Planung in Serbien: Synoptische Darstellung des räumlichen und städtebaulichen Planungssystems*, PlanerIN, 1_16, Vereinigung für Stadt-, Regional- und Landesplanung SRL, Berlin, pp 64-66.
3. Ivanović, S., **Radosavljević, Z.**, Rajić, E., Filipović, D., Drager, S., Thielmann, G., Muller, H., Čolić, R. (2015). *Guide to Strategic Environmental Assessment in Urban Planning*, GIZ GmbH-Ambero Consulting, Belgrade, pp 1-128.
4. Filipović, D., **Radosavljević, Z.**, Čolić, R., Muller, H., Rajić, E., Ivanović, S. (2015). *Improvement of SEA Implementation in Urban Planning in Serbia*, XXIII International Conference "Ecological Truth" ECO-IST 15, University of Belgrade-Technical Faculty in Bor, Kopaonik, pp 522-529.
5. Ивановић, С., **Радосављевић, З.**, Рајић, Е., Филиповић, Д., Дрегер, Ш., Тиман, Г., Милер, Х. и Чолић, Р. (2015). *Водич за спровођење поступка стратешке пртну средину у урбанистичком планирању*, GIZ-Ambero Consulting, Београд, стр. 1-128.
6. Filipović, D., **Radosavljević, Z.**, Čolić, R., Muller, H., Rajić, E., Ivanović, S. (2015). *Mogućnosti unapređenja sprovođenja postupka strateške procene uticaja na životnu sredinu u urbanističkom planiranju u Srbiji*, u: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, APPS i GEF Univerziteta u Beogradu, Beograd-Palić, 2015, str. 219-227.
7. **Радосављевић, З.**, Ђорђевић, С. Д., Шећеров, В. (2015). *Рана искуства раног јавног увида у урбанистичком планирању у Србији*, у: "Плански основи/Урбане политике/Измене и допуне Закона о планирању и изградњи и Закона о државном премеру и катастру" (Међународни научно-стручни скуп 11. Летња школа урбанизма - зборник радова), УУС и РГЗ, Крагујевац, стр. 45-56.
8. **Radosavljević, Z.**, Čolić, R., Momčilović, D. (2014). *O potrebi unapređenja i osavremenjavanja pravnog regulisanja planiranja prostora i naselja u Srbiji – primer inicijative za izradu Pravilnika o standardizaciji kategorija namena zemljišta i planskih oznaka u planskim dokumentima*, u: Lokalna

- samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Zlatibor), str. 31-42.
9. **Радосављевић, З.**, Момчиловић, Д., Шкољевић, О. (2013). *Утврђивање јавног интереса за експропријацију непокретности законом – пример проактивног приступа у реализацију изградње стратешких државних пројеката*, у: Нови и актуелни Закон о уређењу простора и њихово спровођење и Приоритетни инвестициони програми и пројекти (Међународни научно-стручни скуп Летња школа урбанизма - зборник радова), УУС, АФ Универзитета у Београду и РГЗ, Тара, стр. 259-270.
 10. Рајић, Е., Чолић, Р., Филиповић, Д., **Радосављевић, З.**, Ивановић, С. и др. (2012). *Приручник о изради стратешке процене утицаја на животну средину просторних и урбанистичких планова*, у: Нови инструменти планирања простора у тржишним условима (Међународни научно-стручни скуп Летња школа урбанизма - зборник радова), УУС и РГЗ, Тара, стр. 177-184.
 11. Ristić, R., Kostadinov, S., Abolmasov, B., Dragičević, S., Trivan, G., Radić, B., Trifunović, M., **Radosavljević, Z.** (2012). *Torrential floods and town and country planning in Serbia*, у: Nat. Hazards Earth Syst. Sci., 12, pp. 23–35.
 12. Šećerov, V., Krčum, N., **Radosavljević, Z.** (2012). *Prostorni plan jedinice lokalne samouprave - između strateškog i regulatornog*, у: Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Zlatibor), str. 275-282.
 13. Ristić, R., Radić, B., Nikić, Z., Trivan, G., Vasiljević, N., Dragičević, S., Živković, N., **Radosavljević, Z.** (2011). *Erosion control and protection from torrential floods in Serbia – Spatial aspects*, у: SPATIUM International Review, No. 25, pp. 1-6.
 14. **Radosavljević, Z.** (2011). *Uticaј savremenih tendencija na prostorni razvoj*, у: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Palić), str. 21-33.
 15. **Радосављевић, З.**, Шкољевић, О. (2011). *Институт експропријације као оруђе за реализацију планских докумената*, у: Процеси легализације и усвајање и реализација урбанистичких и просторних планова (Међународни научно-стручни скуп Летња школа урбанизма - зборник радова), УУС, АФ Универзитета у Београду и РГЗ, Кладово, стр. 71-81.
 16. **Радосављевић, З.**, Шкољевић, О. (2010). *Стручно-институционална контрола у поступку израде и доношења планских докумената*, у: Мониторинг и конверзија (Летња школа урбанизма - зборник радова), УУС и РГЗ, Тара, стр. 115-120.
 17. **Радосављевић, З.**, Шкољевић, О. (2010). *Анализа могућности давања овлашћења јединицама локалне самоуправе да утврђују јавни интерес за објекте од локалног значаја*, Пројекат/Програм: Институционална подршка СКГО (експертска анализа финансирана од стране Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC), СКГО, Београд, стр. 1-42.
 18. Šećerov, V., Filipović, D., **Radosavljević, Z.** (2009). *Uloga i značaj prostornih planova u sistemu strateških dokumenata u Republici Srbiji*, у: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Palić), str. 341-350.
 19. **Радосављевић, З.** (2008). *Основни елементи приступа изради Стратегије просторног развоја Републике Србије*, у: Како до стратегије просторног и урбаног развоја на националном и локалном нивоу Републике Србије (Летња школа урбанизма: зборник радова), УУС, Министарство за инфраструктуру и РАПП, Крагујевац, стр. 53-57.
 20. **Радосављевић, З.** (2007). *Ка Стратегији просторног развоја Републике Србије - поглед са националног нивоа*, у: Инвеститори – инвестиције: место и значај у изради Стратегије просторног и урбаног развоја Србије (Летња школа урбанизма: зборник радова), УУС, Министарство за инфраструктуру и РАПП, Тара, стр. 3-6.
 21. Миљевић, М., Ралевић, М., **Радосављевић, З.** (2007). *Ка Стратегији просторног развоја Републике Србије: поглед са националног нивоа*, у: Ка Стратегији просторног и урбаног развоја Републике Србије (национални експертски састанак: зборник радова), Републичка агенција за просторно планирање и Министарство за инфраструктуру, Београд, стр. 22-26.

22. **Радосављевић, З.**, Чолић, Р., Јоксић, М. (2006). *Планирање простора као претпоставка развоја бања Србије*, у: Планирање, уређење и заштита бањских и климатских места у Србији, Асоцијација просторних планера Србије, Београд (Бања Ковиљача), стр. 47-58.
23. **Radosavljević, Z.**, Ristić, S., Marković, A. (2005). *Nacionalna strategija održivog razvoja: od vežbe za razmišljanje na temu održivosti do operative sutrašnjice*, у: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду, Београд (Palić), стр. 295-310.
24. Ристић, С., **Радосављевић, З.**, Крунић-Лазић, М. (2005). *Развој система показатеља одрживог развоја: од глобалног ка националном*, у: "Животна средина ка Европи", ЕпЕ05, Симпозијум са међународним учешћем, Београд
25. Чолић, Р., **Радосављевић, З.** (2005). *Неки аспекти сагледавања урбанистичког плана као инструмента за боље управљање развојем*, у: "Планирање и менаџмент градова и региона", УУС, Крушевац, стр. 349-358.
26. **Radosavljević, Z.** (2004). *Kolaž znanog ili Nojeva (v)arka*, у: Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja, Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду, Београд (Zlatibor), стр. 37-69.
27. Ristić, S., **Radosavljević, Z.**, Čolić, R. (2003). *Ka operacionalizaciji koncepta održivog razvoja: pokazatelji održivog razvoja – iskustva Velike Britanije i Francuske*, у: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду, Београд (Palić), стр. 69-81.
28. Радовановић, З., Јакшић, Љ., **Радосављевић, З.** (2002). *Организација урбанистичких предузећа/организација и урбанистичких служби на простору Републике Србије*, у: Регионализација Србије и Црне Горе – Пут у европске интеграционе процесе, Удружење урбаниста Србије, Београд (Крагујевац), стр. 275-292.
29. Čolić, R., **Radosavljević, Z.**, Joksić, M. (2001). *Zaštita i unapređivanje kvaliteta životne sredine u procesu planiranja*, у: Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine, Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду, Београд (Palić), стр. 411-419.
30. **Радосављевић, З.** (2001). *Петровац*, у: "Географска енциклопедија насеља Србије" (књ: III, М-Р)/научни пројекат, Географски факултет Универзитета у Београду, Агена: Стручна књига, Београд, стр. 196-208.
31. **Радосављевић, З.** (2001). *Од седам (и тридесет) до три и тридесет*, у: Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља, Асоцијација просторних планера Србије, Београд (Златибор), стр. 351-358.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација мр Зорана Радосављевића написана је на 438 страница компјутерски сложеног текста формата А4. Урађена у свему према стандардима и упутствима Универзитета у Београду, она садржи: девет великих поглавља и 41 потпоглавље, два анекса, 24 табеле, 3 графикана, 25 карата, 20 схема, списак скраћеница, сажетак на српском и енглеском језику и биографију аутора. Импазантни списак референтне и коришћене литературе са 401 насловом, те редставља изузетну архиву извора литературе и документације која на директан или индиректан начин третира проблем просторног развоја, управљања, система институција и механизма контроле планског процеса.

Садржај дисертације обухвата следеће делове:

1. УВОД

- 1.1. ПРОБЛЕМ И ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА
- 1.2. ЦИЉ И ЗАДАЦИ РАДА
- 1.3. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА
- 1.4. МЕТОД ИЗРАДЕ РАДА
- 1.5. НАУЧНА ОПРАВДАНОСТ И МОГУЋНОСТ ПРИМЕНЕ

- 1.6. ПРОСТОРНИ И ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
- 2. ТЕОРИЈСКА ПОСТАВКА ПРОБЛЕМА И ОПШТИ ПОЈМОВИ**
 - 2.1. САВРЕМЕНЕ ПРОМЕНЕ У КОНЦЕПТУ ДРУШТВЕНОГ УПРАВЉАЊА
 - 2.2. УПРАВЉАЊЕ НА ВИШЕ НИВОА И УТИЦАЈ НА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ
 - 2.3. КОНТРОЛА КАО ПОДРШКА УПРАВЉАЊУ РАЗВОЈЕМ
 - 2.4. САВРЕМЕНИ ПРИСТУП УПРАВЉАЊУ ПРОСТОРОМ И ПРОСТОРНИМ РАЗВОЈЕМ
 - 2.5. ИНСТИТУЦИЈЕ И УПРАВЉАЊЕ ПРОСТОРНИМ РАЗВОЈЕМ
 - 2.6. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА И ОСТВАРЕЊЕ КОНЦЕПТА ЈАВНОГ ИНТЕРЕСА
 - 2.7. УСМЕРАВАЊЕ ПРЕМА
 - 2.8. УПРАВЉАЊЕ ДРЖАВОМ И РАСПОДЕЛА НАДЛЕЖНОСТИ
 - 2.8.1. Децентрализација и принцип супсидијарности
 - 2.8.1.1. Појам и облици децентрализације
 - 2.8.1.2. Принцип супсидијарности у систему поделе власти
 - 2.9. ЕВРОПСКА ИСКУСТВА У ПЛАНИРАЊУ И УПРАВЉАЊУ ПРОСТОРНИМ РАЗВОЈЕМ У ОДНОСУ НА ТЕРИТОРИЈАЛНУ ОРГАНИЗОВАНОСТ
- 3. ПРОСТОРНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**
 - 3.1. ПОЛИТИКЕ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА
 - 3.1.1. Перспектива просторног развоја Европске уније – ESDP
 - 3.1.2. Водећи принципи за одрживи просторни развој Европског континента
 - 3.1.3. Територијална агенда Европске уније и Стање и перспективе простора Европске уније
 - 3.1.4. Просторно планирање - Кључни инструмент за развој и ефикасно управљање са посебним освртом на земље у транзицији – UNECE
 - 3.2. ПОЛИТИКЕ РАЗВОЈА НАСЕЉА
 - 3.2.1. Лајпцишка повеља
 - 3.2.2. Декларација из Марсеја
 - 3.2.3. Толедо декларација
 - 3.2.4. Европска урбана агенда
 - 3.3. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР УСКЛАЂИВАЊА И КООРДИНАЦИЈЕ ПЛАНСКИХ ПОЛИТИКА – ИСКУСТВА НЕМАЧКЕ, АУСТРИЈЕ И ХРВАТСКЕ
 - 3.3.1. Институционални оквир планирања и уређења простора у Немачкој
 - 3.3.1.1. Територијална организација и расподела власти
 - 3.3.1.2. Систем планирања и уређења простора
 - 3.3.1.3. Усклађивање и координација
 - 3.3.2. Институционални оквир планирања и уређења простора у Аустрији
 - 3.3.2.1. Територијална организација и расподела власти
 - 3.3.2.2. Систем планирања и уређења простора
 - 3.3.2.3. Усклађивање и координација
 - 3.3.3. Институционални оквир планирања и уређења простора у Хрватској
 - 3.3.3.1. Територијална организација и расподела власти
 - 3.3.3.2. Систем планирања и уређења простора
 - 3.3.3.3. Усклађивање и координација
- 4. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ПЛАНИРАЊА И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА У СРБИЈИ**
 - 4.1. ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
 - 4.1.1. Административна-територијална подела
 - 4.1.1.1. Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе
 - 4.1.2. Други облици територијалног организовања
 - 4.1.2.1. Управни окрузи
 - 4.1.2.2. Статистички (развојни) региони
 - 4.1.2.3. Просторно-плански региони
 - 4.2. РАСПОДЕЛА НАДЛЕЖНОСТИ ИЗМЕЂУ РАЗЛИЧИТИХ НИВОА ВЛАСТИ
 - 4.3. СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ПРОСТОРНОГ И УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНИРАЊА
 - 4.3.1. Народна скупштина Републике Србије
 - 4.3.2. Влада
 - 4.3.3. Државна управа
 - 4.3.4. Министарство надлежно за послове просторног планирања и урбанизма
 - 4.3.5. Скупштина АП Војводине

- 4.3.6. Покрајинска влада
- 4.3.7. Покрајинска управа
- 4.3.8. Покрајински секретаријат надлежан за послове просторног планирања и урбанизма
- 4.3.9. ЈП "Завод за урбанизам Војводине"
- 4.3.10. Стручна основа просторног и урбанистичког планирања
- 4.4. СИСТЕМ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА И ХИЈЕРАРХИЈСКЕ ВЕЗЕ ИЗМЕЂУ ПЛАНОВА
 - 4.4.1. Систем планских докумената
 - 4.4.2. Хијерархичност као обележје планског система у Србији
- 4.5. ПОСТУПАК ИЗРАДЕ И ДОНОШЕЊА ПРОСТОРНИХ И УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА
- 4.6. ПАРТИЦИПАЦИЈА И УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ У ПРОСТОРНОМ И УРБАНИСТИЧКОМ ПЛАНИРАЊУ
- 4.7. УЛОГА И ЗНАЧАЈ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА У ПРОСТОРНОМ РАЗВОЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
- 5. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У ЗАКОНОДАВНОМ РАЗВОЈУ СРБИЈЕ**
 - 5.1. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У КНЕЖЕВИНИ И КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ
 - 5.1.1. Допуна Закона о местима из 1885. године
 - 5.2. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ
 - 5.2.1. Грађевински закон из 1931. године
 - 5.3. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ
 - 5.3.1. Основна уредба о генералном урбанистичком плану из 1949. године
 - 5.3.2. Закон о урбанистичком и регионалном просторном планирању из 1961
 - 5.3.3. Закон о планирању и уређењу простора из 1974. године
 - 5.3.4. Закон о планирању и уређењу простора из 1985. године
 - 5.3.5. Закон о планирању и уређењу простора и о Просторном плану СРС из 1989. године
 - 5.4. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У "ПОСТКОМУНИСТИЧКОЈ СРБИЈИ"
 - 5.4.1. Закон о планирању и уређењу простора и насеља из 1995. године
 - 5.4.2. Закон о планирању и изградњи из 2003. године
 - 5.4.3. Закон о планирању и изградњи из 2009. године
- 6. СИСТЕМ КОНТРОЛЕ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА У СРБИЈИ**
 - 6.1. КОНТРОЛА ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА У ПОСТУПКУ ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ И ДОНОШЕЊА ПРЕМА ЗАКОНУ О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ
 - 6.1.1. Стручна контрола планских докумената
 - 6.1.1.1. *Обухват*
 - 6.1.1.2. *Надлежност*
 - 6.1.1.3. *Садржина и начин вршења стручне контроле*
 - 6.1.1.4. *Рок за обављање стручне контроле*
 - 6.1.1.5. *Извештај о извршеној стручној контроли*
 - 6.1.1.6. *Отклањање недостатака*
 - 6.1.2. Контрола усклађености планских докумената
 - 6.1.2.1. *Обухват*
 - 6.1.2.2. *Надлежност*
 - 6.1.2.3. *Садржина контроле усклађености*
 - 6.1.2.4. *Рок за обављање контроле усклађености*
 - 6.1.2.5. *Извештај о извршеној контроли усклађености*
 - 6.1.2.6. *Сагласност на план/ускраћивање сагласности*
 - 6.2. КОНТРОЛА ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА НАКОН ЊИХОВОГ ДОНОШЕЊА ПО ЗАКОНУ О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ -ИНСПЕКЦИЈСКА КОНТРОЛА
 - 6.3. КОНТРОЛА ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ОД СТРАНЕ УСТАВНОГ СУДА
- 7. ИНСТИТУТ ОДОБРЕЊА ПЛАНА У СРБИЈИ**
 - 7.1. ПОЈМОВНО И САДРЖИНСКО ОДРЕЂЕЊЕ ОДОБРЕЊА ПЛАНА
 - 7.2. О ЗАСНОВАНОСТИ ОДОБРЕЊА ПЛАНА
 - 7.3. ПОСТУПАК ОДОБРЕЊА ПЛАНА - КОНТРОЛА УСКЛАЂЕНОСТИ И ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ
 - 7.3.1. Поступак контроле усклађености
 - 7.3.2. Покретање поступка
 - 7.3.3. Шта се прилаже уз захтев?

- 7.3.4. Преглед потпуности захтева и документације планског документа
- 7.3.5. Седница Комисије за контролу усклађености
 - 7.3.5.1. Припремање и сазивање седнице
 - 7.3.5.2. Рад пре седнице
 - 7.3.5.3. Рад на седници
- 7.3.6. Сагласност министра
- 7.3.7. Поновно издавање одобрења на плански документ
- 7.3.8. Резултати - преглед података о динамици и броју издатих сагласности за период 2007-2015. године
- 7.4. ОДГОВОРНОСТ И ЕФИКАСНОСТ КОМИСИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ УСКЛАЂЕНОСТИ И НАДЗОР НАД ЊЕНИМ РАДОМ
- 7.5. ОКВИРИ И ОГРАНИЧЕЊА ЗА КОНТРОЛУ УСКЛАЂЕНОСТИ
 - 7.5.1. Учешће ималаца јавних овлашћења-секторска координација
 - 7.5.1.1. *Законско уређење учешће ималаца јавних овлашћења у раном јавном увиду и јавном увиду планског документа*
 - 7.5.2. Усклађеност са Законом о планирању и изградњи и прописима донетим на основу закона
 - 7.5.2.1. *Закон о планирању и изградњи*
 - 7.5.2.2. *Подзаконски прописи*
 - 7.5.3. Усклађеност са планским документима ширег подручја
 - 7.5.3.1. *Израда и доношење планских докумената ширег подручја у периоду до 2003. године*
 - 7.5.3.2. *Израда и доношење планских докумената ширег подручја у периоду после 2003. године*
 - 7.5.3.3. *О проблемима усклађивања са плановима ширег подручја – традиционално и ново просторно планирање*
 - 7.5.3.4. *О другим питањима везаним за квалитет планских докумената*
 - 7.5.4. Стање података о простору и развој информационог система планирања просторног и урбаног развоја
- 7.6. УЛОГА И ЗНАЧАЈ ДРЖАВНЕ (СТРУЧНЕ) КОМИСИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ПЛАНОВА КРОЗ АНАЛИЗУ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ КОМИСИЈЕ
- 8. ПЕРСПЕКТИВА РАЗВОЈА: ПРАВЦИ РЕДЕФИНИСАЊА МОДЕЛА ОДОБРЕЊА ПЛАНА У СРБИЈИ**
 - 8.1. МОДЕЛ 1: УНАПРЕЂЕНО ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ
 - 8.2. МОДЕЛ 2: МРЕЖНО ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАНО УПРАВЉАЊЕ
 - 8.3. КА КОХЕЗИВНОМ ИНТЕРЕСНОМ МОДЕЛУ КАО ОСНОВУ ЗА КРЕИРАЊЕ И ВОЂЕЊЕ ОДГОВОРНЕ НАЦИОНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ПРОСТОРНОГ И УРБАНОГ РАЗВОЈА
- 9. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА
КОРИШЋЕНА ЛИТЕРАТУРА
АНЕКСИ**

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

План (Композиција) дисертације се састоји од девет делова, поглавља, који су подељени на низ одељака и пододељака.

У **уводном** делу је дефинисан предмет рада, циљ и метод истраживања, научна оправданост и могућност практичне примене рада. Такође су установљене основне хипотезе рада:

1. Модел правно регулисане процедуре доношења планских докумената у Србији неоправдано и непотребно је оптерећен анахроним институтом одобрења плана.
2. Актуелни нормативни оквир и пракса института одобрења плана у Србији представљају прекомерно ограничавање локалне самоуправе интервенцијом државе.
3. У последњих пет година повећава се број случајева у којима су као разлог за одбијање давања сагласности-одобрења плана констатовани процедурални (формално-правни) недостаци, док се број случајева у којима су разлози материјалне природе смањује.

Други део дисертације мр Зорана Радосављевића се односи на **теоријску поставку проблема и објашњење основног појмовног апарата**, односно, објашњење досадање праксе и промену у тероретском и практичном сватању концепције друштвеног управљања. Аутор констатује да услед глобалних кретања, у мањој или већој мери, готово у свим друштвима дешавају се „ломови“, потраге за идентитетом, цивилизацијском и политичком утемељеношћу. Ово утиче на еволуцију политичких форми, институција и других ентитета и сеже до редифинисања суштине постојања истих. Савремено друштво је друштво у кризи, кризно друштво, наводи даље. Како се развој савременог друштва одвија између све израженијих потреба и ограничених могућности, новији приступи управљању развојним процесима захтевају суштинско прилагођавање новонасталој ситуацији. Основно усмерење оваквом приступу даје **теоријски оквир неоинституционализма** који се бави не само формалним улогама и структурама појединих институција, већ и неформалним правилима и кооперацијом актера кроз коју се обликују конкретна понашања. Институције се не посматрају као искључиви креатори вредности, већ је битно посматрати их динамички и критички, анализирати начине на које оне дефинишу вредности и јачају односе у погледу конкретних проблема. Нови институционализам одбија детерминизам ранијих праваца. Мада институције ограничавају понашања оне се и мењају и еволуирају кроз деловање различитих релевантних актера. Нови институционализам налази своју примену у правним и политичким наукама, социологији, а посебно у радовима који се односе на питања управљања у оквиру организационих наука. Тако је овај правац теоријског промишљања остварио утицаја и на планерска, односно урбанистичка истраживања. Појам "институција" у неоинституционалној теорији не односи се само на формалне организације, већ укључује и широки низ неформалних организација и правила и процедура који изграђују обрасце понашања у оквиру организација. Институције чине структуру процеса интеракције кроз коју се преференције и интереси изражавају и доносе одлуке. Усмерење институционалне анализе је на интеракцији, а не на одлуци самој по себи. Структура власти и управљања у савременом свету се мења. Хијерархија, која представља темеље процеса традиционалног представљања, дефинитивно бива доведена у питање и, према бројним ауторима, она неће бити карактеристична за доба које долази. То свакако не значи да је свим хијерархијама суђено да нестану, јер има много области или функција које се без њих не могу замислити. Франсоа Ришар сматра да су, као општи модел организације друштва, хијерархије превазиђене и умногоме одговорне за заостајање институција друштва, те да су "(...) преспоре (...) прекруте (...) превише опседнуте саме собом, сувише зловољне (...)" (Riřar, Ź.F., 2008). Напуштање, пак, хијерархијског управљања са врха и успостављање реалнијег и ефективнијег приступа који омогућава локалну иницијативу, отвара питање капацитета и институција, истиче Радосављевић. Јачање локалних заједница је нешто више од процеса политичке административне децентрализације, то је процес локалног развоја, трансформације државе и давање већих надлежности у управљању локалним властима. Основна сврха овакве политике је даља координација између сектора и нивоа кроз процес сазнања, који треба да омогући и већи степен демократског одлучивања, сублимира ставове бројних аутора кандидат.

Посебно потпоглавље овог дела рада посвећено је управљању на више нивоа. **Феномен управљања у систему на више нивоа власти ("multi-level governance")** је релативно новијег датума. У складу са новијим европским институционалним окружењем организованим кроз регионалну политику ЕУ, уведен је и појам управљања на више нивоа како би се дефинисала вишеструкост политичких актера и институционалних нивоа у процесу одлучивања у јавном сектору. Политика просторног развоја, схваћена у европском контексту, има снажне реперкусије на регионалне и локалне нивое власти, те држава стога мора да - за спровођење донетих одлука - обезбеди и адекватну способност и вертикалну координацију са тим нивоима власти. Ефикасно управљање у режиму управљања на више нивоа укључује различите актере/институције, који промовишу локалне интересе и припремају пројекте за спровођење локалних стратешких планова развоја, а у сарадњи са оним нивоима управе који то могу да спроведу. У модерним друштвима везе између појединаца и/или институција/организација (предузећа, локалних власти, јавних организација, невладиног сектора итд.) су све комплексније. Упоредо са хијерархијама и уговорима, умрежавања постају све значајнија. Она су мање формална, мање стабилна, мање приметна, али могу да буду ефикасна. У Европи се мреже појављују као облици управљања чији је циљ успостављање равнотеже у фрагментацији рада управе у односу на територију, схваћену и као социо-економску категорију. Партнерства имају значај у изради и расподели задужења у спровођењу мера или пројеката између неколико партнера. Она захтевају неку врсту формалног споразума и обавезивања према заједничком циљу, који самостално

не би могли постићи. Овакве мреже обезбеђују доследност, омогућавају размену информација, бољу координацију, грађење заједничке културе и окупљају чланове око заједничке визије.

Ипак, контрола је (увек) присутна у свим активностима друштва. Може се, чак, рећи да је то класна категорија сваког друштва. Што је друштвена активност значајнија, то је и контрола обимнија и комплекснија. Почети организоване друштвене контроле (надзора) поклапају се са настанком класног друштва када владајућа класа почиње да прописује правила понашања срачуната првенствено на заштиту сопствених интереса очувањем постојећих власничких структура и применом одређених мера државне принуде и правних санкција. Сматра се да појам "контрола" етимолошко порекло води од латинског израза "contra rotula", док је у садашњем облику преузета из француског језика од речи "controle", што значи надгледање, односно преглед или проверавање упоређивањем чињеница. У Енглеској, реч „control“ се употребљава као вршење пресудног утицаја или држање ситуације у руци. Аутор наводи различите дефиниције појма контроле, па чак и различити термини – надзор, провера, регулисање, супервизија. Иако постоје термиолошке разлике, суштинске разлике у схватању овог појма од стране научника не постоје. Савремене дефиниције контроле везују се углавном за менаџмент и управљање. По Фајолу она је "активност која се састоји у верификацији да ли се сви послови обављају у складу са планским циљевима, издатим наредбама и утврђеним принципима. Њен циљ је да открије слабости и грешке, како би се спречила велика одступања." (Fayol, Н.). Луман сматра да "установљавање одступања не служи само непосредном коригирајућем захвату, него и побољшању будућих темеља планирања" (Luhmann, N., 1998), те се може закључити да у савременим условима контролисање нема само значење надзора и провере, већ и значење управљања, регулације, односно да је оријентисано према ефикасном управљању променама и предузимању корективних мера. Смисао и сврха контроле јесте "утврдити слагање или неслагање дјеловања или његових последица са сврхама, нормама, инструкцијама, стандардима, итд., укратко с постављеним премисама одлучивања и из резултата тог утврђивања у даном случају повући конзеквенције" (Luhmann, N., 1998). Контрола, према томе, није, или пак није у првом реду контрола програма одлучивања него контрола одлука, поентира Радосављевић.

Поглавље два осим дела о институцијама и бројним теоријама о систему њихове организације, надлежности, управљања, примерима из европских земаља и савремених размишања, нарочиту пажњу посвећује вези између **института одобрења плана и концепта јавног интереса**. Схватање јавног интереса је нарочито важно ревидирати у области планирања и уређења простора. Стога, основно је да се дефинише шта планирањем треба да се постигне (улога, циљ, мисија и сл.), а затим коме служи планска акција (којим интересима, која му је вредносна основа и позадина, како се уравнотежују јавни и приватни/индивидуални интереси, итд.). Доминација приватног некада може да доведе до претеране узурпација простора и деградације јавних садржаја у њиховом квалитету или опсегу, док наметање воље већине може да скрене развојне процесе ка нижим стандардима, смањењу ефикасности коришћења простора и економским ефектима истог, уз неминовну правно-социјалну мајоризацију и нарушавање демократских капацитета друштва. Ради тога је неопходно јасно дефинисати шта је у ствари јавни интерес и каква је улога института одобрења плана у примени концепта јавног интереса. Контрола основа за његово остварење једна је од основних премиса поступка контроле усклађености планских докумената која се врши од стране вишег нивоа управе за потребу давању сагласности на те планске документе. Јавни интерес није статична категорија, "јавни интерес је општи интерес уздигнут на ранг правног регулисања, тј. онај општи интерес који је правно утврђен и изражен" (Зековић, С., 2006). Према истом аутору, одреднице јавног интереса су:

1. то је интерес целе друштвене заједнице или појединих делова;
2. јавни интерес је саставни део правног поретка земље;
3. у случају противљења да се остваре захтеви садржани у јавном интересу, њихово остваривање се може обезбедити применом државне принуде.

Савремено схватање проблема јавног интереса и његове контроле и заштите припада јавном менаџменту и способности да он каналише ове процесе на најбољи могући начин, наводи Радосављевић. **Нови јавни менаџмент** почива на сасвим новим начелима попут *професионализације управе* - стављања нагласка на образовање управних кадрова и јасно дефинисање њихових пословних задатака, *рационализације управе* – смањење издатака органа јавне управе и броја органа управе, *побољшању ефикасности и делотворности управе*, као и *јавности њеног деловања*, уз пуну одговорност управних органа - од појединачне одговорности управних кадрова до друштвене

одговорности управних организација. Поред наведених, у основна начела новог јавног менаџмента спадају и законитост и легитимитет управног деловања, у складу са правним нормама и њена утемељеност, као и етика чиновништва, заснована на позитивном односу управних кадрова према друштву уопште, затим према грађанима, али и према управној организацији. Како савремени управни системи почивају у условима развијене тржишне привреде, јасно је да начело конкуренције различитих управних организација представља суштину новог јавног менаџмента. Наиме, кроз примену овог начела стиче се могућност да се, пружањем одређених услуга грађанима кроз „борбу” различитих државних и недржавних субјеката управе, понуди виши и квалитетнији степен услуга грађанима.

Просторним политикама Европске Уније посвећен је трећи део рада. У овом поглављу мр Радосављевић веома исцрпно, аргументовано и илустровано представља историјат развоја просторних политика у Европи. Истичући да, за разлику од регионалне политике и политике заштите животне средине, просторно планирање на нивоу Европске уније није у изворној надлежности Уније, односно, у надлежности је држава чланица. Иако на нивоу ЕУ не постоји јединствена политика и законодавство за просторно планирање, усаглашени су заједнички просторно-плански развојни циљеви сагледавањем простора у целини и појединачно на нивоу региона са сличним развојним проблемима и могућностима, при чему просторна компонента развоја превазилази територијалне и политичке границе. Основне поставке и начела концепта просторног планирања и развоја ЕУ разрађени су у низу докумената и прописа различите правне снаге (у форми уредби, директива, одлука, препорука или мишљења) и уграђују се у националне просторне политике, при чему обавеза и модел примене произилазе из одговарајућих нивоа овлашћења. Просторно планирање је позиционирано као један од кључних инструмената за успостављање дугорочног и одрживог оквира за економски, социјални и територијални развој, како унутар држава чланица тако и између њих. Поимање просторног развоја у овом је контексту проширено од система и праксе просторног планирања на управљање просторним процесима путем великог броја јавних институција различитих управљачких и административних нивоа. Наглашено је питање координације, одлучивања и успостављања односа партнерства међу бројним актерима тог процеса на свим нивоима – хоризонталним и вертикалним (у смислу одређивања њихове надлежности, одговорности и овлашћења, те постизања равнотеже интереса). Овог поглавље садржи три дела, од којих се прва два односе на политике регионалног развоја ЕУ и политике развоја насеља, док у трећем делу Радосављевић даје примере усклађивања и координације планских политика и институционалну подршку овом процесу и то у Немачкој, Аустрији и Хрватској. Наводећи водеће принципе најзначајнијих европских докумената у овој проблематици као што је Перспектива просторног развоја ЕУ – ESDP, или Територијална агенда ЕУ, те UNECE документ, преко серије повеља и декларација (Лајпциг, Толедо, Марсеј и др.), аутор систематично долази до конкретних примера различитих случајева територијалне организације, система планирања и начина на који се врши усклађеност и координација свих актера у овом процесу у наведеним земљама, остављајући могућност да се квалитетно приступи анализи могућности примене појединих (или потпуних) искустава са различитих нивоа.

Четврти део рада третира **институционални оквир планирања и уређења простора у Србији.** У оквиру првог дела овог поглавља аутор анализира актуелну територијалну организацију Републике Србије. Данашња територијална подела Србије оптерећена је низом проблема. Незавршена, транзициона ситуација у дефинисању устројства државе која најављује пут ка децентрализацији, регионализацији и јачању локалне самоуправе отежава дефинисање инструмената усмеравања (управљања) просторног развоја који су великим делом ослоњени управо на ове процесе. Србија има модел асиметричне територијалне организације, где заједно са општим принципима два нивоа управе (централне и локалне), коегзистира, али само у специфичном простору, мезо–управа (аутономна покрајина) која ужива посебан статус. Мрежа нивоа локалне власти је неразвијена, а модел организације власти је монотипски. Једна од специфичности и разлика у односу на већину земаља насталих из бивше СФРЈ, али и земаља чланица ЕУ, јесте да Србија није мењала своју територијалну организацију, тако да јединице локалне самоуправе у Србији спадају у највеће у Европи, што им по дефиницији омогућава бољу промоцију локалног економског развоја, превасходно зато што већи обим омогућава комплексније, кохерентније планирање и олакшава финансирање скупљих улагања инфраструктурне пројекте, док са друге стране отвара питање ефикасности управљања великим бројем насеља из једног центра, са невеликим механизмима који му стоје на располагању и

нагомиланим проблемима нарочито у руралним подручјима. Радосављевић затим даје детаљан приказ административно-територијалних јединица (аутомне покрајине и јединице локалне самоуправе), осталих облика територијалних организација (управни окрузи, статистички региони, плански региони), као и расподелу надлежности између њих. Нарочиту пажњу аутор посвећује ингеренцијама у пословима просторног и урбанистичког планирања. С обзиром на чињеницу да је планирање просторног и урбаног развоја активност од највећег јавног интереса, њен институционални оквир је дубоко уграђен у јавни сектор на свим управним нивоима. За ефикасност просторног уређења државе, односно реализацију политичке концепције просторног и урбаног развоја, као и за правилно успостављање односа између различитих нивоа власти у овој материји, неопходна је и претпоставка да права и обавезе (функције и надлежности) свих субјеката буду прецизно утврђени законом, као и да закон обезбеди средства за правну заштиту локалне самоуправе и покрајинске аутономије од узурпације централних органа (централне власти).

Субјекти система просторног и урбанистичког планирања су обрађени у посебном потпоглављу овог дела рада. Након њега мр Радосављевић представља систем планских докумената и хијерархијске везе између планова, поступак њихове израде и доношења и улогу и значај информационог система у просторном развоју Србије. У овом поглављу, као и у већини других, посебно је апострофирана улога јавности у планском процесу и партиципације. Коначно, изузетан допринос овог поглавља представљају коментари и предлози за унаоређење постојећег стања. Аутор каже да планирању и спровођењу активности просторног развоја нужно је **истражити могућности побољшања садашњег модела планирања** заснованог на начелима интегралног приступа у просторном планирању, хоризонталне и вертикалне интеграције, сагледавањем конкретних облика сарадње и координације. **Хоризонтална интеграција** у таквом моделу подразумева следеће: Блиска сарадња државних органа, укључујући и друге имаоце јавних овлашћења, усклађеност прописа, секторских механизма, секторских докумената и пројеката који претпостављају деловање у простору или на простор и садрже територијални аспект нужни су предуслови за спровођење политике просторног развоја. Надаље, неопходна је сарадња свих сектора који у својој надлежности имају развој друштвене инфраструктуре, привредни развој и развој свих инфраструктурних система са системом просторног планирања, посебно усклађивањем секторских докумената са просторним плановима и активним учествовањем у изради и доношењу просторних планова. Сталну координацију потребно је успоставити и између система просторног планирања и система регионалног развоја, ради усклађивања развојних програма и пројеката, нарочито оних чији је циљ подстицање регионалног развоја, урбаног развоја и развоја подручја са посебним развојним изазовима/проблемима са просторним плановима, али и ради ефикасног спровођења просторно-планских докумената стратешким и оперативним документима, посебно коришћењем средстава фондова ЕУ и осталих међународних извора финансирања за развој српског простора. У поступку израде и доношења секторских развојних докумената потребно је у најранијој фази укључити, у зависности од нивоа за који се документ доноси, надлежна урбанистичка предузећа и спровести одговарајуће ex-ante вредновање могућих утицаја тим документом предложених циљева, мера и активности на просторни развој подручја за које се документ доноси. **Вертикална интеграција** у новом моделу подразумева повезивање носилаца и учесника – стејкхолдера/заинтересованих страна у планирању просторног развоја на државном и нижим нивоима управе, и то спровођењем комплексног програма израде нове генерације просторних планова у заједничком информационом систему просторног планирања, према начелу уграђивања сваке разматране територије у шири контекст и уважавања циљева и интереса изражених у документима вишег нивоа, односно ширег простора. Вертикалном се интеграцијом посебним програмима и пројектима може обухватити и транснационални ниво. Циљ вертикалне интеграције је повећање свести о развојним проблемима и потребама, као и проналажење најквалитетнијих решења омогућавањем протока информација у оба смера - локалних иницијатива од дна према врху, али и покретањем квалитетних иницијатива са вишег према нижем нивоу, посебно омогућавањем стручне и финансијске подршке њиховом спровођењу. Територијалну интеграцију охрабрује и просторно планирање које превазилази административно-територијалне границе решавајући заједничка питања и третирајући просторне јединице заједничких карактеристика, те би овај приступ требало подржати посебним институционалним решењима и мерама.

Пети део рада је онај који се кључно бави **институтомодобрења плана у законодавном развоју Србије**. Развој урбанистичког законодавства изложен је по хронолошком реду у оквиру четири фазе, од којих прве три одговарају основним државним облицима у којима се државни живот Србије

одвијао: (1) Кнежевина и Краљевина Србија; (2) Краљевина Југославија, (3) Социјалистичка Југославија и (4) Посткомунистичка Србија. Све фазе Радосављевић детаљно анализира и вешто изводи све предности и недостатке сваког система понаособ, трудећи се да компиловањем најбољих делова дође до најбољег потенцијалног модела института одобрења плана. Кроз читаву своју историју, урбанистичко законодавство Србије развија институт давања одобрења/сагласности "вишег органа" на планска документа локалне самоуправе, ради оцене њихове усклађености са плановима ширих целина (заједница, административно-територијалних целина и сл.), законом, другим прописима и сл. У периоду до 2003. године материја одобрења плана била је уређена искључиво основним законом о планирању и није мењана, допуњавана и сл. изменама тог прописа. У последња два законска прописа о планирању и изградњи (из 2003. и 2009. године) одобрење плана постаје изузетно динамична тема, редовни садржај законских измена и допуна (2006, 2011, 2014), у оквиру којих су мењани обухват, садржина и институционално-организациона решења за његову реализацију. Честе промене сведоче о жељи законодавца да постигне одговарајући ефекат, али и могућим заблудама у дефинисању законских решења везаним за ова институт. Но, овај податак, не указује, како би се могло помислити, на брзоплетост у законодавној динамици, него на карактеристичну нестабилност не само урбаних феномена у околностима радикалних друштвених промена, него и на динамику самих друштвених промена које диктирају физиономију урбанистичком законодавству. Новијим законским решењима уводе се две иновације: на израђен план дају се две сагласности - најпре, претходна сагласност пре упућивања на јавни увид, а затим и сагласност на те планове пре објављивања. Тако стручна контрола плана више није само двостепена, него је постала тростепена, и обавља се на два посебна нивоа – локалном и државном. Претходна сагласност је касније ипак укинута. Развојем међународног права и стандарда (еколошко право, право заштите природе и сл.), појављују се и посебни простори, најчешће су у питању они заштићени, који постају предмет посебне пажње, и у оквиру њих, давања одобрења од стране виших органа. Надлежност за давања одобрења је кроз законодавство мењана, али је сасвим извесно да је увек у питању виши ниво управе, односно "виши орган", при чему је нарочито запажено место државне комисије за контролу планова у том поступку. Приметна је и тенденција на скраћивању рокова за давање одобрења/сагласности, што је последица потребе да се обезбеди ефикасност у поступању.

Шести део посвећен је **систему контроле планских докумената у Србији**. Систем контроле је комплексан и обезбеђује вишеструку проверу планских решења, њихову сврсисходност, рационалност, законитост, усклађеност са секторским плановима, политикама, циљевима и сл. У поступку израде и доношења планског документа, истиче Радосављевић, обављају се стручна контрола и контрола усклађености, које се међусобно разликују по садржају, обухвату, субјектима који контролу врше и сл. Након доношења, сви просторни и урбанистички планови подлежу контроли коју врши урбанистичка инспекција у оквиру делокруга утврђеног законом, и контроли коју врши Уставни суд у оквиру своје основне надлежности заштите уставности и законитости. Због специфичног карактера и сврхе овог рада, акценат у овом поглављу је стављен на стручну контролу и контролу усклађености које се као обавезне врше у поступку израде и доношења планских докумената, али је у кратким цртама указано и на контроле којима су плански документи подложни након доношења (инспекцијска контрола и контрола од стране Уставног суда). У поступку израде и доношења планског документа обављају се **стручна контрола** и **контрола усклађености**, које се међусобно разликују по (свом) садржају, обухвату, субјектима који контролу врше и сл. Стручна контрола планских докумената се врши како на државном и покрајинском, тако и на локалном нивоу, од стране одговарајућих надлежних органа, односно стручних тела (комисија), у фази израђеног Нацрта планског документа, пре његовог излагања на јавни увид. Окончаном стручном контролом се у основи окончава израда плана и улази се у фазу доношења плана, чији је први део разматрање плана у јавности. Контрола усклађености се врши у складу са Законом где је прописано је да документи просторног и урбанистичког планирања морају бити усклађени, тако да документ ужег подручја мора бити у складу са документом ширег подручја. Плански документи морају бити у складу са Просторним планом Републике Србије, који је основни плански документ просторног планирања и развоја у Републици. Израђен плански документ, након излагања на јавни увид верификује се од стране надлежног вишег управног нивоа, односно подлеже тзв. контроли усклађености и прибављању сагласности. План који није верификован не производи правно дејство. Сагласношћу на плански документ првенствено се осигурава вертикална усклађеност планских докумената, а тиме и усклађеност са Законом о планирању и изградњи и прописима донесеним на основу тог Закона. Ову сагласност даје министар надлежан за послове просторног планирања и урбанизма, односно

надлежни орган АП у складу са законом. Коначно, нормативна контрола, основна је и примарна надлежност Уставног суда утврђена Уставом. Она обухвата контролу уставности права - контролу уставности закона и свих других општих правних аката у правном поретку Републике Србије, а потом и контролу законитости свих општих аката нижих од закона, укључујући ту и све планске документе. На крају аутор закључује да **садржина контроле** планских докумената у поступку њихове израде и доношења, која се врши на локалном нивоу и од стране државе/АП, у знатном делу преклапа (контрола усклађености са законом и прописима донетим на основу закона, и контрола усклађености са планским документима ширег подручја), те се поставља питање сврсисходности оваквог поступка и намеће потребу изналагања прихватљивијих модела контроле.

Седми део дисертације под називом **институт одобрења плана у Србији** је суштински, резултанта досадашње анализе и претходних сазнања и истраживања Радосављевића. Све ово је поткрепљено обимном анкетом урађеном међу различитим актерима у планском и управљачком простору ове материје у Србији. У **законодавству Србије** институт одобрења плана (контроле планова) у континуитету је присутан од 1885. године, а у урбанистичком законодавству од првог урбанистичког закона у Србији, Грађевинског закона из 1931. године. Зачеци, пак, овог правног института везују се за почетке урбанистичке делатности у Србији, односно за оснивање нових вароши (период између 1815-1867. године), које је вршено по правилу на основу плана новог насеља. До данас она није само себи сврха, већ служи учвршћивању и даљем развоју демократских принципа, а нарочито владавине права. Такође, ова контрола произилази и из потребе да се прати доследно спровођење утврђене политике и предузимају мере. У шест потпоглаваља аутор елаборира појам одобрења плана, законску заснованост, поступак по којем се одвија, улогу и значај комисије за контролу усклађености, те комисије за контролу планова. Овај компликовани систем доношења и одобрења планова говори о њиховој сложености, али и о значају планирања простора, нарочито јавног интереса у њему. Преглед и интензитет израде планова по периодима указује на континуирани напор државе која покушава одређеним мерама да обави координацију уређења простора и насеља. Израдом извештаја комисије за стручну контролу омогућено је праћење интензитета припреме планова и покривености територије Србије планском документацијом. Осам примера из богатог ауторовог искуства јасно приказују дијапазон улоге овог инструмента и његове примене.

У **делу осам** под називом **перспектива развоја: правци редефинисања модела одобрења плана у Србији** приказана су два модела, **унапређено постојеће стање** и **мрежно децентрализовано управљање**. На подлози општег увида у теоријске, упоредноправне, историјске и позитивноправне аспекте места, улоге и значаја одобрења плана, на основу (реализованих) емпиријских истраживања и на тој основи уочених проблема у функционалности и организовању примене овог урбанистичког правног института у Србији (а у вези са тим и у управљању просторним и урбаним развојем), дошло се до закључака који су допринели креирању **две опције - модела** чији је циљ, пре свега, да се ублаже "пукотине система". Уједно, размотрени су и други предуслови за достизање посебног, условно названог "интерисаног" модела, као основа за креирање и вођење одговорне националне политике просторног и урбаног развоја који захтева, осим системских, и бројне друге предуслове садржане у синтагми "меки" територијални капитал. У предложене опције инкорпорирана су различита решења са циљем побољшања легислативног оквира, институционалних функционалности, ефикасности и ефективности на свим нивоима власти, односно праксе. Заменемарујући основни, у овом тренутку недостижан услов да цео систем мора да буде логички, функционално и временски кохерентан, очекивање од предложених опција јесте да имају бољи ранг од постојећег стања, верује Радосављевић. Он не доводи у питање да су могуће и друге опције, које би ишле у **правцу нове поделе надлежности и укидања института одобрења плана**, подразумевале би претходно решено питање регионализације Србије са успостављеним управљачким капацитетима тог нивоа и институционализацију мера координације и интеграције, као и одговорност за њихово спровођење. Новом систему претходила би свеобухватна анализа на основу чега би се утврдиле нове, односно задржале старе надлежности (принципи супсидијарности и реципроцитета) на сваком од нивоа. Имајући у виду динамику и темпо процеса децентрализације, регионализације, наслеђене проблеме (просторне, управљачке) и резултате претходних реформских покушаја у Србији, то се овакво размишљање не сагледава као реално, макар не у наредној деценији.

Закључна разматрања дисертације рекапитулирају све аспекте компликованог планског система, начин његове контроле и спровођења, као и функционисање институција које управљају паланским

процесом и постпланском имплементацијом. Аутор истиче да је чињеница ј да се структура власти и управљања у савременом свету мења, а хијерархија, која представља темеље процеса традиционалног представљања, дефинитивно бива доведена у питање, па и у Србији, која се са напуштањем хијерархијског управљања са врха суочава са питањима неизграђених капацитета и институција на нижим нивоима управе Променом друштвено-политичког система и својинских односа, децентрализацијом, увођењем тржишне привреде и сл. притисак на планирање је све већи, од њега се очекује да буде инструмент не само за физичку реализацију и преображај простора од стране државе/локалне заједнице, већ и за усмеравање просторног развоја, активирање приватног капитала, дефинисање правила коришћења, уређења и заштите простора и сл. Овакви захтеви створили су и изузетну законодавну динамику у последњој деценији, коју локални ниво тешко прати, с обзиром да законски прописи и пракса још увек нису дефинисали јасан концепт циљева и принципа који би представљали окосницу административне праксе и практичног развоја. У условима који захтевају померање тежишта од стабилности према прилагодљивости, тешко је развити ефикасан и одговоран плански апарат. Са сваком новом изменом законског основа увећавају се и недоумице о улози и донетима планирања. Проблем представља и недостатак континуитета планирања и прописа. То онемогућава организовање планирања и спровођења, те је потребно ограничити измене на најнужније техничке корекције у дужем временском периоду. Разматрајући веома аргументовано постављене почетне хипотезе мр Зоран Радосављевић подвлачи да о прекомерном ограничавању локалне самоуправе интервенцијом државе кроз актуелни нормативни оквир и праксу института одобрења плана у Србији је, неодржив. Сходно прописима, пре свега у области државне организације, кроз анализу расподеле надлежности и међуодноса различитих нивоа власти утврђено је да одобрење плана не представља прекомерно ограничавање локалне самоуправе. У складу са Уставом, законом и другим прописима, органи Републике, територијалне аутономије и локалне самоуправе у остваривању својих права и дужности међусобно сарађују. То значи да су обавезни да сарађују и у изради и доношењу планова за чије су доношење овлашћени, што одобрењу плана – односно контроли усклађености и давању сагласности, даје једну вишу димензију од простог хијерархијског "надгледања". Перспектива будућег развоја одобрења плана, његове друштвене улоге и сл. зависи пре свега од развоја друштва. Којим ће темпом напредовати промене, који ће бити нови захтеви, како ће се мењати улога државе и однос државе према локалним заједницама, какво ће бити управљање просторним развојем у будућности, све су то непознанице које одређују место и улогу овог института у будућности, тврди аутор. Колико спорији буде развој по било којој од тих димензија, толико ће се поузданије моћи да се предвиди напредовање овог института екстраполацијом његовог досадашњег кретања. Колико мењање буде брже и неочекивани моменти чешћи, толико ће и управљање морати да тражи нове облике и нове методе да би се, као и увек до сада, прилагодило достигнутом степену диференцијације друштва којих је део.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Већ дужи низ година, драматично се истиче да се Србија налази на једном од последњих места по ефикасности добијања свих врста услова и сагласности у процесу израде просторних и урбанистичких планова, архитектонско-грађевинских пројеката и дозвола за изградњу објеката. Одобрење плана је саставни део правно регулисане процедуре доношења планских докумената у Србији, којим се од стране виших управних нивоа врши провера усклађености стратешких планова локалног нивоа са законом, плановима ширих подручја и прописима донетим на основу закона и даје сагласност на те планове. Упркос формално успостављеном правном и институционалном оквиру, актуелна пракса бележи бројне недостатке овог института, што отвара простор за различита тумачења, неуједначено деловање и потешкоће у спровођењу, односно правну несигурност и непредвидивост. Хили и група аутора истичу да је у теоретисању и истраживању легитимно усмерити пажњу на планску активност, али да није легитимно игнорисати начин на који специфична форма економских, социјалних и политичких сила структурира планирање као активност (Healey, P., et al., 1982).

Користећи теоријски оквир неоинституционализма, анализу различитих модела управљања и модела планирања, као и анализу искустава појединих европских држава са значајном административном

традицијом (пре свега Немачке и Аустрије) у раду су истражена одређена питања у области политика формулисања (институционализације) формално-правних процедура у доношењу планских докумената, са посебним освртом на институт одобрења плана као њихов саставни део. На основу утврђених закључака дефинисане су смернице за Србију у погледу реорганизације процеса формулисања националних политика и регулативе која ће допринети унапређењу јавне интервенције у овој актуелној области.

Циљ истраживања представља унапређење сазнајног аспекта, односно разумевање појма института одобрења плана у материји просторног и урбанистичког планирања, како би се указало на његов значај у примени у Србији. То подразумева:

- да су питања која су предмет истраживања научно описана на детаљан и свеобухватан начин;
- да је на целовит и синтетички, теоријски и историјски, критички и проблемски начин осветљен институт одобрења плана као део правно регулисане процедуре доношења планских докумената;
- да су добијена валидна и научно верификована теоријска и емпиријска сазнања о односу државе и локалне самоуправе у планирању просторног развоја кроз истраживање института одобрења плана, након чега је приступљено редефинисању модела правно регулисане процедуре доношења планских докумената у домену одобрења плана и предузимању других мера на побољшању и унапређењу законодавне и управне праксе;
- да је осветљена динамичка природа овог института, а нарочито из "транзицијског" угла;
- да је указано на потребу спровођења реформи у области политике просторног и урбаног развоја и сугерисан садржај, односно приоритети реформских захвата, и
- да је скренута пажња на постојање правних празнина и конфликтних норми у систему урбаног права и предложене одговарајуће измене.

У складу са постављеним задатком, истраживање је одговорило на следећа истраживачка питања:

- шта је, односно шта подразумева институт одобрења плана, која је његова улога и значај?
- зашто држава интервенише у материји планирања просторног развоја на локалном нивоу? која је улога државе, а која локалног нивоа у новијим међународним стратегијама и документима просторног планирања? којим прописима је овај (међу)однос регулисан у Србији и на који начин?
- да ли се и како временом мења улога државне контроле, и која су њена обележја у пост социјалистичком систему планирања у Србији који пролази кроз трансформацију ка тржишно оријентисаном планирању у условима плурализма интереса?
- да ли је одобрење плана карактеристика искључиво система просторног и урбанистичког у Србији или је присутно и у другим планским културама – како у окружењу, тако и шире? да ли постоји униформност решења на ширем нивоу? каква су била ранија решења (примене) овог института у Србији?

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Аутор је успео да на једном месту сублимира велики део историјске и савремене научне и практичне грађе која у по свом обиму (401 референци) и квалитету представља изузетан допринос унапређењу истраживању управљања просторним развојем, а нарочито у домену контроле и одобрења планског процеса. Она се може поделити у неколико група: теоретско-методолошка база; историјски извори и документација; савремени приступи планирању; планско-урбанистичка, стратешка и секторка планска документација; сет закона, прописа, норми и институционално-управљачких механизма; истраживачки рад на терену-анкета и др. Посебно важан сегмент је и ауторова приватна грађа и богато искуство у раду на управним и контролним пословима у министарству, учешћу у раду комисија, међународних и домаћих тела, раду на планској документацији и сл. уназад 20 година.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

У складу са предметом рада, дефинисаним циљевима и постављеним хипотезама, истраживања у докторској дисертацији заснована су на основама научне методологије. С обзиром на сложеност и интердисциплинарност истраживања, примењен је одговарајући сет метода, поступака и истраживачких техника које припадају различитим научним дисциплинама. За прикупљање података

о проблему и постојећем стању коришћена је релевантна научна и стручна литература, закони и прописи, међународна документа, националне стратегије, студије и истраживања, просторни, урбанистички и други развојни документи, програми, извештаји, акти државних органа и подаци добијени емпиријским методама. Анализом урбанистичких закона у Србији од 1931. године до данас показано је како је у досадашњем и важећем законодавству регулисана материја института одобрења плана. Идентификована решења упоређена су са решењима о одобрењу плана у законодавствима јужнословенских земаља (Хрватске) и одабраних држава ЕУ (Аустрије и Немачке.). На основу такве историјско-правне и компаративне анализе утврђене су и међусобно упоређене правне и друге карактеристике института одобрења плана. Предмет рада захтевао је да у методолошком приступу буде примењен и догматско-нормативни метод помоћу кога се, путем *језичког тумачења* испитиваних норми, дошло до њиховог правог значења. Посебно, коришћењем *системског тумачења* одређено је место института одобрења плана у систему права. Приликом употребе догматског метода водило се рачуна да он остаје непрецизан уколико се не допуни социолошким методом, како би била разоткривена друштвена суштина норме. Осим као помоћни, социолошки метод је употребљен и као самосталан, будући да право поред своје нормативне има и друштвену страну. За истраживање и анализу архивске грађе и других релевантних извора примењен је историографски метод. Током формирања документационе базе истраживања прикупљене су и анализирани различите врсте писане и графичке документације која обухвата историографске записе, социолошка и културолошка истраживања, записе урбаниста-градитеља, нормативне списе/акте, одлуке, упутства и законска регулативу, оригинални просторни и урбанистички планови.

3.4. Применљивост остварених резултата

Резултати и научни допринос истраживања огледају се у обимном корпусу нових сазнања, чињеница и тумачења о институту одобрења плана, који су резултирали успостављањем одрживих карактеризација, квалификација и валоризација овог института. Критиком и допуном досадашњих тумачења, обогаћена је методологија његовог вредновања и садржајно презентована проблематика овог инструмента. Стечена сазнања омогућила су да се процени мера одрживости актуелног модела планских процедура у делу који се односи на коегзистенцију државног и локалног нивоа власти у управљању просторним развојем, као и да се понуде научно фундирани модели за унапређење планског система и стварање савремених услова за унапређење квалитета правног регулисања - позиционирања међуодноса државе и локалне самоуправе у области планирања просторног развоја у Србији кроз планске процедуре.

Истраживање је посебно значајно из разлога свеопштих реформских промена које су започете у Србији и којима је подложно и урбанистичко законодавство, те су резултати рада синтетизовани у контекст могуће примене добијених сазнања за потребе законодавне и управне праксе, као и њихове кодификације са европском легислативом. Рад би, такође, могао бити од користи како предлагачима прописа из подручја планирања просторног развоја, тако и носиоцима јавног интереса уопште, научницима/стручњацима, најразличитијим друштвеним групама и др. Шире посматрано, очекује се и да рад допринесе препознавању и разумевању улоге и значаја, односно важности тзв. процедуралних образаца/парадигми у примени планирања просторног развоја, па ће стога бити драгоцен путовођа онима који се припремају да изађу на путеве просторног и урбанистичког планирања. На крају, процењује се да је овај рад користан основ за даља истраживања стручњака, студента и осталих заинтересованих за ову тематику, како би се она константно унапређивала, допуњавала и иновирала.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Мр Зоран Радосављевић већ 20 година са успехом трасира пут озбиљног научног радника и стручњака. Осим перманентног бављења проблемима планирања, управљања и институционалног организовања, кандидат се на једнако висококвалитатан начин ангажује у објављивању научних и стручних радова у сфери просторног и урбанистичког планирања, правно управног поступка у планирању, формално установљеним процедурама и функционисању института одобрења плана и др.. Професионално и спортско искуство артикулисано кроз магистарски рад, серију планова и студија и наведених научних радова недвосмислено потврђује ауторову способност за самостални

научни рад. Могу се поред осталог истаћи и важније стручне референце кандидата су да је током каријере био и:

- Представник Републике Србије у CSO-CEMAT при Савету Европе, био је у периоду од 2005. до 2012. године (учешћа: Братислава 2006; Лисабон 2006; Сибиу 2007; Санкт-Петербург 2008; Москва 2010). Један је од иницијатора и непосредни учесник у процесу припреме потписивања од стране Републике Србије Европске конвенције о пределу (2007).
- Већ дужи низ година је секретар и члан Комисије за стручну контролу планских докумената при ресорном министарству, а у периоду од 1996. до данас био је члан већег броја општинских/градских комисија за планове. Значајно професионално искуство стекао је и као: секретар и члан Републичке комисије за утврђивање испуњености услова за израду урбанистичке документације (1997-2003); члан Комисије за припрему нацрта закона и других прописа у области просторног и урбанистичког планирања, грађевинског земљишта и изградње објеката и др. (при МКИ, при Министарству за економске везе и односе са иностранством-члан и координатор Радне групе за питање институција, поступака и инфо-система, 2006/7.); члан Савета за озелењавање и уређење простора Србије (при Министарству заштите животне средине, 1999.); Међуресорне комисије за процену испуњености услова за подручје које се сматра бањом (при Министарству здравља, 1999-2011; при Министарству економије и регионалног развоја, 2011-2012; при Министарству финансија и привреде, 2012-); Комисије за питања Конвенције о доступности информација, учешћу јавности и доношењу одлука о доступности правосуђа у питањима која се тичу животне средине-Архуска конвенција (при Министарству науке и заштите животне средине, 2004.); Радне групе за организацију VI министарске конференције "Животна средина за Европу", Београд, 2007. (при Министарству науке и заштите животне средине, 2005-2007.); Међусекторске радне групе за координацију хуманитарне и развојне помоћи (Влада Републике Србије, 2006-2007.); Одбора за археолошко налазиште Гамзиград-Felix Romuliana (при Министарству културе, 2008.); Одбора за археолошки локалитет Медијана (при Министарству културе, 2008.); Одбора за археолошки локалитет Сирмијум (при Министарству културе, 2008.); Одбора за културно наслеђе Ђердапа (при Министарству културе, 2008.); Радне групе за израду Нацрта закона о рударству и геолошким истраживањима (при Министарству рударства и енергетике, 2011.); Радне групе за израду Акционог плана за имплементацију Европске конвенције о пределу (при Министарству природних ресурса, рударства и просторног планирања, 2012); Комисије за стандардизацију географских имена (Влада/РГЗ, 2013.-), итд.
- Активно је учествовао у припреми и изради неколицине државних просторних планова и просторних и урбанистичких планова за општине и градове у Србији, као и у изради анализа, студија и др. у области просторног, урбанистичког и енвајронменталног планирања. Био је члан Синтезног тима за израду Стратегије просторног развоја Републике Србије (Министарство животне средине и просторног планирања и РАПШ, јун 2009.).

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Докторском дисертацијом мр Зоран Радосављевић је трасирао пут савременом схватању улоге и значаја института одобрења плана у Србији, начуну контроле и усвајања планских докумената и системском управљању планским процесом. У сагледавању ове материје аутор је поставио серију кључних идеја које ће допринети унапређењу схватања овог проблема:

1. Научна утемељеност докторске дисертације мр Зорана Радосављевића проистиче из свестране анализе основних појмова које одређују савремено управљање, а заснивају се на дугогодишњем истраживању предметне материје и активног учешћа у раду органа управе. Косристећи искуства из Европе и света, а све свреме имајући у виду домаћу теорију и праксу, аутор успева да проникне у суштинске проблеме овог сложеног апарата.
2. Основни циљ дисертације мр Зорана Радосављевића је било унапређење сазнајног аспекта, односно разумевање појма института одобрења плана у материји просторног и урбанистичког планирања, како би се указало на његов значај у примени у Србији, тако да ова теза може да помогне код његовог бољег разумевања.

3. Кључни појам у тези магистра Радосављевића је координација правно регулисане процедуре доношења планских докумената у Србији кроз вертикалну и хоризонталну кооперацију актера и планског система, односно неопходност јасне усклађености, контроле и синхронизације планског процеса. Ово је кроз тезу јасно истакнуто и до краја расветљено.
4. Мр Радосављевић овим радом упућује на политике и стратегије просторног развоја у Европи, прегледом најзначајних стратешких докумената из области просторног планирања, на тај начин отварајући путеве даљој интра и нтеррегионалној интеграцији простора Србије. Он индиректно упућује планске регионе ка коришћењу структурних фондова Европске Уније, који управо подржавају регионе у њиховом настојању да се брже развијају, односно трансформишу у ефикасне и самоодрживе, конкурентне са сличним срединама у Европи.
5. Значајан допринос овог рада се налази у прегледу позитивних искустава из Европе, света и Србије. Аутор инситира на унапређењу система стратешког планирања и управљања, јасно указује на недостатке у њему и презентује предности и мане осталих. Наравно, за ово је неопходна и знатна трансформација легислативе јер Србија данас у томе заостаје за другим земљама у Европи.
6. Аутор схвата важност јавног интереса и његовог дефинисања и заштите у простору. Јасно се одређује према томе да је план кључни инструмент у овом процесу, те ради тога апострофира неопходност разумевања значаја оваквих документа и начина на који се они усвајају и доносе. Ово свакако чини суштинску вредност рада и потенцијалну корист за све који се баве просторним развојем.
7. Радосављевић у дисертацији предлаже два (редефинисана) модела одобрења плана у Србији. Након обимног истраживачког рада он тврди да ће се хијерархијска средства принуде у координацији међу различитим нивоима и секторима јавне управе у будућности смањити на минимум, тј. да ће се односи између различитих нивоа управе заснивати на консензусу уместо моћи, подстицају уместо принуде, меродавним аргументима уместо пуке надлежности.
8. Помак од стриктно дефинисаних планских поступака, магистар Радосављевић види ка мање формалним где ће заједнички територијални интерес бити одређиван заједничким вредностима и снажном културом планирања, досежући и најмање једнице локалне самоуправе, уместо хијерархијском моћи принуде.
9. Докторска дисертација Зорана Радосављевића је по свим критеријума научно дело, урађено према свим стандардима систематског научног истраживања, прописаним за овакву врсту рада. Тиме је мр Радосављевић доказао свој смисао и способност за самостални научни рад. Ова дисертација је значајна, како због научног приступа и примењеног научног апарата, тако и ради начина закључивања о предметној материји. Илустративност у истраживању, уз примену европских искустава али и приказ више случајева у Србији, ће свакако омогућити лакше схватање и примену закључака из овог рада.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Докторска дисертација представља природни наставак истраживања бројних аутора у свету, Европи и Србији на ову тему, као и унапређење схватању теорије и праксе управљања и система контроле планског поступка кроз институт одобрења плана. Имајући у виду објективне проблеме код добијања јасних података, просторних информација, честу некоординираности легислативне материје у овој области, општих друштвено-економских околности и др., ауторов допринос унапређењу научних и практичних сазнања добија још више на значају.

4.3. Верификација научних доприноса

У периоду финалне израде докторске дисертације мр Зоран Радосављевић је објавио осам научних радова уз већ постојећи који је у међународном часопису са SCI листе:

1. Đorđević, S. D., **Radosavljević, Z.** (2016). *Kapaciteti lokalnih zajednica za planiranje i uređenje prostora: karakteristike, problemi, mogućnosti*, u: Lokalna самоуправа u planiranju i uređenju prostora i naselja: u susret evropskim integracijama, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Vršac), str. 215-222.
2. Đorđević, S. D., **Radosavljević, Z.**, Šećerov, V. (2016). *Planung in Serbien: Synoptische Darstellung des räumlichen und städtebaulichen Planungssystems*, PlanerIN, 1_16, Vereinigung

- für Stadt-, Regional- und Landesplanung SRL, Berlin, pp 64-66.
3. Ivanović, S., **Radosavljević, Z.**, Rajić, E., Filipović, D., Drager, S., Thielmann, G., Muller, H., Čolić, R. (2015). *Guide to Strategic Environmental Assessment in Urban Planning*, GIZ GmbH-Ambero Consulting, Belgrade, pp 1-128.
 4. Filipović, D., **Radosavljević, Z.**, Čolić, R., Muller, H., Rajić, E., Ivanović, S. (2015). *Improvement of SEA Implementation in Urban Planning in Serbia*, XXIII International Conference "Ecological Truth" ECO-IST 15, University of Belgrade-Technical Faculty in Bor, Kopaonik, pp 522-529.
 5. Ивановић, С., **Радосављевић, З.**, Рајић, Е., Филиповић, Д., Дрегер, Ш., Тиман, Г., Милер, Х. и Чолић, Р. (2015). *Водич за спровођење поступка стратешке пртну средину у урбанистичком планирању*, GIZ-Ambero Consulting, Београд, стр. 1-128.
 6. Filipović, D., **Radosavljević, Z.**, Čolić, R., Muller, H., Rajić, E., Ivanović, S. (2015). *Mogućnosti unapređenja sprovođenja postupka strateške procene uticaja na životnu sredinu u urbanističkom planiranju u Srbiji*, u: *Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine*, APPS i GEF Univerziteta u Beogradu, Beograd-Palić, 2015, str. 219-227.
 7. **Радосављевић, З.**, Ђорђевић, С. Д., Шећеров, В. (2015). *Рана искуства раног јавног увида у урбанистичком планирању у Србији*, у: "Плански основи/Урбане политике/Измене и допуне Закона о планирању и изградњи и Закона о државном премеру и катастру" (Међународни научно-стручни скуп 11. Летња школа урбанизма - зборник радова), УУС и РГЗ, Крагујевац, стр. 45-56.
 8. **Radosavljević, Z.**, Čolić, R., Momčilović, D. (2014). *O potrebi unapređenja i osavremenjavanja pravnog regulisanja planiranja prostora i naselja u Srbiji – primer inicijative za izradu Pravilnika o standardizaciji kategorija namena zemljišta i planskih oznaka u planskim dokumentima*, u: *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja*, Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd (Zlatibor), str. 31-42.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Докторска дисертација магистра Зорана Радосављевића, дипл. просторног планера, је научно дело широког прегледног карактера, урађено у потпуности са високим стандардима и нормама научно-истраживачког рада и на начин којим су у целости дискутоване постављене почетне хипотезе рада. Рад је урађен у складу са темом на коју је Наставно-научно веће Географског факултета у Београду дало сагласност. Ова дисертација се одликује широким прегледом историјског и савременог приступа материји просторног и урбанистичког планирања, управљања, правно-легислативног апарата из ове области, адимистративно-територијалног уређења и организације и др. Да би дошао до одговарајућих закључака кандидат је користио и обрадио обимну грађу из Србије, Европе и света.

Једна од основних препрека бољем функционисању система просторног планирања у Србији лежи у недовољној и неадекватној координацији различитих нивоа власти, а што је у раду нарочито апосторфирано и доказано и анализом конкретних примера из домаће праксе. То се односи како на међусобну координацију многобројних органа централне власти који учествују у доношењу одлука од значаја за функционисање локалне самоуправе (хоризонтална координација), тако и на координацију између централног и локалног нивоа власти (вертикална координација). Ефикасност координације у значајној је мери ограничена разлозима који се тичу латентног, и готово увек присутног, конфликта између појединих елемента институционалне структуре. Често занемаривани проблем у Србији је стратегијска дисфункционалност. Перспектива будућег развоја одобрења плана, његове друштвене улоге и сл. зависи пре свега од развоја друштва. Ради тога организованост, како простора, тако и планском система и институција, као и нови начин управљања заснован на савременим моделима и тенденцијама, чиниће значајан део свеукупног друштвеног система.

Дисертација магистра Зорана Радосављевића је обрађена на високом научном нивоу и приказана према важећим стандардима научног рада. Добро је опремљена научним апаратом и написана разумљивим језиком, неопходним за боље схватање материје. Илустрације и прилози јасно осветљавају тезе аутора, док закључци имају јасно постављен упућујући карактер за даље тумачење и примену.

Према свом садржају и обиму докторска дисертација мр Зорана Радосављевића у потпуности задовољава стандарде и норме Географског факултета у Београду. На основу тога слободни смо да закључимо да кандидат на достојан начин заслужује да приступи одбрани своје докторске дисертације.

Имајући у виду научну заснованост, методолошки приступ, као и научни и практични значај овог рада, Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Географског факултета Универзитета у Београду да прихвати овај извештај, изложи га на јавни увид и упути докторску дисертације мр Зорана Радосављевића под насловом **“Институт одобрења плана у Србији: примена и перспектива развоја”** на коначно усвајање Већу урбанистичко-техничких наука Универзитета у Београду

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

.....
Др Велимир Шећеров, ванр. професор
Универзитет у Београду, Географски факултет

.....
Др Дејан Ђорђевић, редовни професор
Универзитет у Београду, Географски факултет

.....
Др Стеван Лилић, редовни професор
Универзитет у Београду, Правни факултет